

TEMATSKE MREŽE BRANITELJI

ANALIZA DRUŠTVENOG UTJECAJA

**Smjernica 2 – Komunikacija branitelja s donositeljima odluke u RH – primjeri
dobre prakse iz SAD-a**

**u okviru projekta „Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života
braniteljske populacije – smjernice za budućnost“**

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost udruge ZUV HGP.

Zbor udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi u suradnji s koordinatorom analize utjecaja intervencija Lukom Cetinom izradili su dokument „Analiza društvenog utjecaja intervencija Smjernica 2 – Komunikacija branitelja s donositeljima odluke u RH – primjeri dobre prakse iz SAD-a“ u okviru projekta „Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije – smjernice za budućnost“ (UP.04.2.1.06.0004) koji je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda na poziv „Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada“.

1. O PROJEKTU

ZBOR UDRUGA VETERANA HRVATSKIH GARDIJSKIH POSTROJBI (dalje u tekstu: ZUV HGP) započeo je 28. listopada 2020. godine s provedbom projekta „Analiza društvenih faktora koji utječu na kvalitetu života braniteljske populacije – smjernice za budućnost“ (dalje u tekstu: Projekt) u suradnji sa 16 partnera iz civilnog te znanstveno-istraživačkog sektora. Projekt je sufinanciran bespovratnim sredstvima Europskog socijalnog fonda sukladno uspješnoj prijavi na poziv na dostavu projektnih prijedloga „Tematske mreže za društveno-ekonomski razvoj te promicanje socijalnog dijaloga u kontekstu unapređivanja uvjeta rada“ (dalje u tekstu: Poziv), koji je objavljen u svrhu razvijanja dijaloga i jačanje suradnje između organizacija civilnog društva, jedinica lokalne i regionalne samouprave, socijalnih partnera i visokoobrazovnih i znanstvenih institucija s ciljem kreiranja poticajnog okruženja koje će doprinijeti stvaranju kvalitetne suradnje u tematskim područjima od interesa za Republiku Hrvatsku.

Poziv je definirao 25 tematskih područja važnih za društveno-ekonomski razvoj u Hrvatskoj te se za svako područje ugovorio po jedan projekti prijedlog. Unutar tematskog područja broj 15 odabran je Projekt udruge ZUV HGP, kao strateški bitan za poboljšanje kvalitete življenja hrvatskih branitelja i stradalnika Domovinskog rata. Projektne aktivnosti su obuhvatile osnivanje tematske mreže, provedbu 6 znanstvenih istraživanja te izradu više znanstvenih i stručnih članka. Rezultati projekta bit će smjernice za razvoj javnih politika, koje će u sklopu strukturiranog dijaloga biti predstavljene nadležnim institucijama i analizirane u kontekstu društvenog utjecaja. Navedene smjernice i s njima povezane predložene intervencije glavni su fokus analiza za koje se izrađuje metodologija predstavljena u ovome dokumentu.

Analizom društvenog utjecaja obraditi će se teme koje su unaprijed definirane kroz prethodne konzultacije prijavitelja s relevantnim stručnjacima:

1. javno mnijenje o braniteljima i slika kreirana u medijima
2. zdravstvena skrb za branitelje
3. radna aktivnost branitelja i uključenost u društveno poduzetništvo
4. ratni turizam u RH

5. psihosocijalni status obitelji branitelja
6. komunikacija branitelja s donositeljima odluka.

Krajnji cilj istraživanja društvenih učinaka je prikupljanje podataka koji će poslužiti u donošenju odluke o nastavljanju, modifikaciji ili eventualnom prekidu intervencije. Mjerenje društvenog utjecaja planiranih intervencija u ovome projektu ima za cilj potvrditi ispravnost definiranih smjernica.

2. PROVEDBA FOKUS GRUPE

Za provedbu kvalitativne analize društvenih faktora koji utječu na život braniteljske populacije korištena je metodologija fokus grupe sa osam sudionika. Svi sudionici pripadnici su braniteljske populacije. Fokus grupa je provedena 4. listopada 2022. u trajanju od 45 minuta te su sudionici obradili sve predviđene teme sukladno „vodiču“ za provedbu fokus grupe.

U nastavku slijedi pregled pripremljenih pitanja koja su služila za provedbu fokus grupe. Pitanja su korištena za orijentaciju sudionika te se nisu kronološki postavljala. Cilj fokus grupe bio je potaknuti diskusiju i razmjenu mišljenja kako bi moderator dobio što jasniju sliku o stavu braniteljske populacije o pojedinoj temi.

1. Koliko sudionika je upoznato sa smjernicom ?
2. Da li su sudionici upoznati sa primjerima dijaloga između države i braniteljske populacije ?
3. Da li su sudionici upoznati sa primjerima dobre prakse iz SAD-a ili neke druge države ?
4. Na koji način mogu branitelji utjecati na donositelje odluka na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini ?
5. Da li su sudionici sudjelovali ili sudjeluju u umrežavanju sa ciljem provedbe zagovaračke politike, te ukoliko nisu da li znaju za primjere dobre prakse ?
6. Koje je mišljenje sudionika o razini umreženosti, međusobne komunikacije i koordinacije svih aktera koji rade na jačanju statusa branitelja u društvu ?
7. Da li su sudionici upoznati sa sustavom za isticanje inkluzije branitelja ?
8. Na koji način branitelji smatraju da trenutno mogu utjecati na odluke, zakone i prava branitelja u društvu ?
9. Koje je mišljenje sudionika o utjecaju percepcije o braniteljima u društvu na komunikaciju sa donositeljima odluka ?
10. Da li sudionici smatraju kako je njihov potencijal u društvu iskorišten, te na koji način smatraju da je moguće dodatno istaknuti doprinose branitelja u modernome društvu ?
11. Na koji način sudionici smatraju da oni mogu utjecati na pozitivnu percepciju o braniteljima u društvu ?

S obzirom da su sudionici svoja razmišljanja i stavove iznosili kroz otvorenu diskusiju uz moderiranje voditelja, zaključci su obrađeni prema gore definiranim pitanjima (temama) te

su u ovome dokumentu izneseni kronološki radi lakšeg snalaženja iako sudionici nisu kronološki odgovarali na pitanja. U nastavku slijedi pregled zaključaka sa fokus grupe:

1. Sudionici su djelomično upoznati sa smjernicama. Neki od sudionika sudjelovali su u prethodnim strukturiranim dijalozima putem kojih su se upoznali sa smjernicama.
2. Sudionici su upoznati sa primjerima dijaloga koji se odvijaju na nacionalnoj razini sa kojima su upoznati prvenstveno putem medija. Sudionici su se složili kako su Facebook grupe koristan alat za umrežavanje branitelja i dijeljenje mišljenja, komentara i informacija.
3. Sudionici su upoznati sa stanjem veterana u SAD-u te smatraju kako je stanje branitelja u RH na lošijoj razini radi velike razlike u gospodarskom razvoju između RH i SAD-a. Sudionici također smatraju kako usporedba nije adekvatna s obzirom na način djelovanja branitelja koji su djelovali u obrambenome ratu sa ciljem stvaranja suverene i demokratske države u odnosu na primjer SAD-a koji vodi vojne operacije diljem svijeta ali ne i na području vlastite države što uveliko mijenja motivaciju pojedinih veterana u odnosu na hrvatske branitelja. Sudionici su istaknuli kvalitetne lokalne projekte kao npr. „želim te čuti“ koji ima za cilj pomoći braniteljima sa poteškoćama sa sluhom.
4. Sudionici se slažu kako je umrežavanje branitelja najbolja opcija za djelovanje na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini međutim smatraju kako je najbolja opcija provedbe zagovaračke politike upravo putem projekata poput tematskih mreža, s obzirom da je djelovanje znatno uspješnije ukoliko su osigurana sredstva za plaće stručnjaka koji mogu raditi na jačanju statusa branitelja. Braniteljska populacija stari te su mogućnosti aktivnog djelovanja iz godine u godinu sve slabiji stoga je ključno osloniti se na projektno djelovanje.
5. Dio sudionika aktivno djeluje u braniteljskim udrugama (kao članovi, jedan sudionik kao tajnik udruge) te su sudjelovali i u raznim ispitivanjima i istraživanjima. Sudionici nisu upoznati sa primjerima dobre prakse.
6. Sudionici smatraju kako sustav podrške braniteljima sačinjen od svih institucija i organizaciju koji brinu za pitanje branitelja nije dovoljno umrežen, ali smatraju kako to nije specifičan problem za branitelje već problem funkcioniranja javnih službi na razini cijele RH.
7. Sudionici nisu upoznati sa sustavom za isticanje inkluzije branitelja ali su zainteresirani upoznati se sa istim.
8. Sudionici smatraju kako je najbolji način za utjecanje na prava branitelja kroz umrežavanje i međusobno povezivanje, te kvalitetan odabir predstavnika braniteljske populacije. Smatraju kako se također treba u većoj mjeri osloniti na visoko educiranu djecu branitelja kao predstavnika braniteljske populacije koji su senzibilizirani za pitanje branitelja.
9. Sudionici smatraju kako je opće mišljenje o braniteljima u društvu to da su branitelji teret društva te državni službenici najčešće nisu upoznati sa slučajevima branitelja te nisu senzibilizirani o potrebama branitelja koje su često različite od potreba opće populacije.
10. Sudionici smatraju kako potencijal branitelja nije iskorišten ali također smatraju kako više nema puno prostora za dodatno iskorištavanje potencijala branitelja iz razloga

što je prošlo 30 godina od rata te je braniteljska populacija ostarila. Smatraju kako je moguće sudjelovanje branitelja u savjetodavnoj ulozi s obzirom na znanje i iskustvo koje posjeduju.

11. Svi sudionici se slažu kako je odgovornost i briga o percepciji branitelja u društva prvenstveno na Ministarstvu hrvatskih branitelja koje mora djelovati kao ključna i osnovna instanca za jačanje statusa branitelja. Također smatraju kako je individualno djelovanje branitelja otežano, međutim i dalje postoji želja a i mogućnost za udruživanje kao model rada koji su svi sudionici ocijenili kao najadekvatniji model. Sudionici su također izrazili mišljenje kako se mora pojačati komunikacija među braniteljima koju su ocijenili kao nedovoljnom.

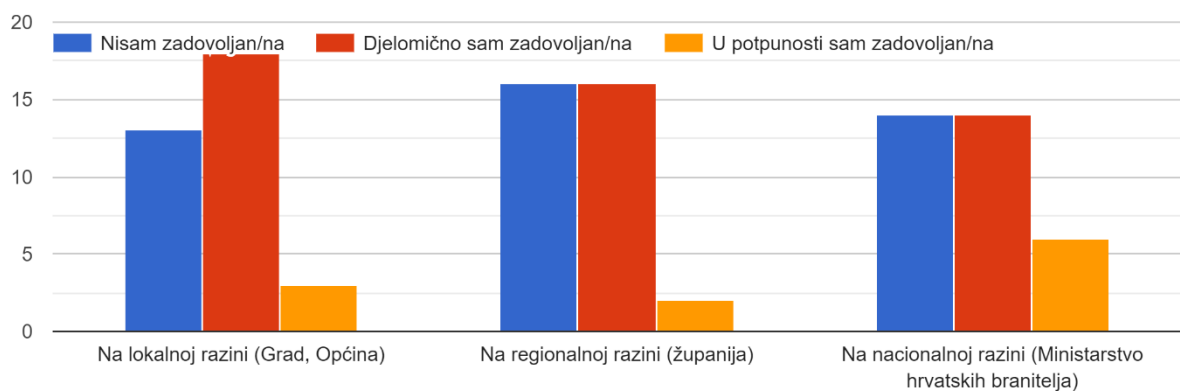
3. PROVEDBA ANKETNOG ISPITIVANJA

Za potrebu provedbe anketnog ispitivanja voditelj je izradio anketni upitnik putem alata google forms koji je diseminiran braniteljskoj populaciji. Ukupno je na upitnik odgovorilo 31 osoba te su svi ispitanici odgovorili na sva obvezna pitanja. U nastavku slijedi pregled anketnog upitnika te sumirani odgovori ispitanika.

Prva sekcija ankete sastoji se od pitanja vezanih za mišljenje branitelja o komunikaciji branitelja sa donositeljima odluka:

1. U prvome pitanju branitelji su ocijenili komunikaciju branitelja sa donositeljima odluka:

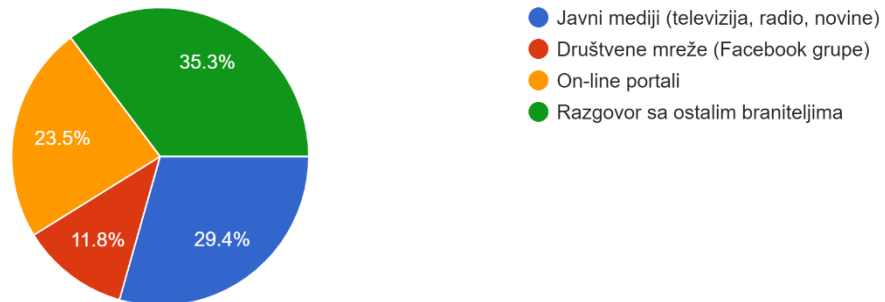
Ocijenite komunikaciju branitelja s donositeljima odluka.

2. Branitelji su se u drugome pitanju izjasnili o kanalima koje koriste pri informiranju o aktualnim temama po pitanju prava hrvatskih branitelja:

Koje kanale koristite kako bi se informirali o aktualnim temama po pitanju prava hrvatskih branitelja ?

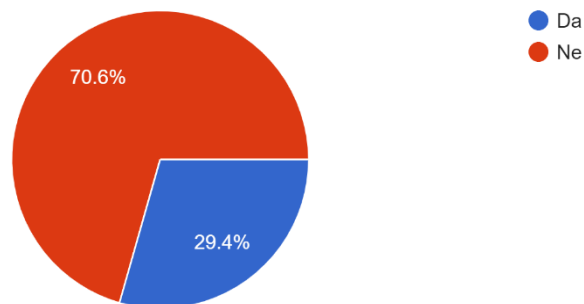
34 responses

3. U trećem pitanju branitelji su se izjasnili o mišljenju vezano za jasnu komunikaciju potreba branitelja na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini:

Da li smatrate da su potrebe branitelja jasno komunicirane na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini ?

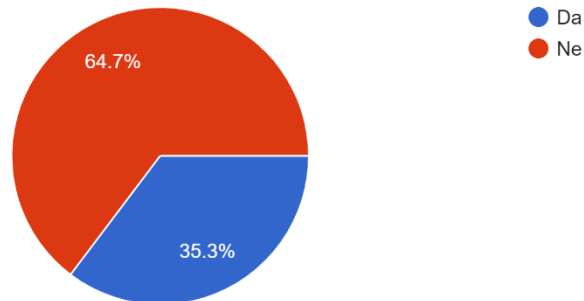
34 responses

4. Branitelji su ocijenili adekvatnost usporedbe veterana iz SAD-a i hrvatskih branitelja:

Smatrate li da je usporedba veterana iz SAD-a i hrvatskih branitelja adekvatna s obzirom na način djelovanja hrvatskih branitelja (djelovanje u obrambenom ratu) ?

34 responses

5. Branitelji su u zaključnom pitanju sekcije naveli u opisnom obliku razloge zbog kojih smatraju da usporedba veterana iz SAD-a i hrvatskih branitelja nije adekvatna. Odgovori su navedeni u nastavku (odgovori nisu uređivani ni oblikovani već se navode doslovno radi potrebe kasnije detaljne analize odgovora u završnome dokumentu):

- Mi smo branili svoje
- Domovinski rat je obrambeni rat na teritoriju naše domovine dok su amerikanci ratovali na drugim kontinentima s ciljem nametanja druge politike a opravdavajući to s riječima teorizam i demokracija....
- Razlika u motivaciji, RH je imala obrambeni rat.
- Domovinski rat nije usporediv sa ratovima koje je vodilo SAD. Domovinski rat isključivo se vodio na teritoriju napadnute RH, oskudni u naoružanju bez potpore svjetskih sila, cilj rata i ishod nisu usporedivi.
- dom. rat je obrambeniamerikanci vode ratove da bi zaštitili svoje interese
- Hrvatski branitelji nikad nisu vodili osvajacki rat.
- Mi smo branili Domovinu za razliku od njih koji su bili većinom agresori.
- Vi u potpunosti nemate blage veze o stvarnosti i potrebama hrv. branitelja .Ovdje mislim na stvarne a ne izmisljene branitelje. Nepravda prema nama je na svakom koraku ali to nikoga nije briga dok ne dodu izbori vi nas idete usporedivati sa veter. SADA a nas rat je bio o rambeni a svaki njihov napadacki i psiha jednih i drugih nije ni priblizno isto prosla i kasnije ila opterecena.
- Potpuno različiti ratovi, ali i mentalitet kao i društvo
- Okolnosti djelovanja HB i američkih veterana
- (Obrambeni domovinski rat i američke ratne kampanje nisu isto)
- Hrvatski branitelji su vodili oslobodilački rat za slobodu svoje Domovine dok su Američki vojnici ratovali u drugim zemljama ponekad i kao agresori.
- U Americi se radi o profesionalnoj vojsci, a u Hrvatskoj o dragovoljcima bez iskustva, ali s ogromnim domoljubljem i inteinzičnom motivacijom.
- Amerikanci ratuju po cijelom svijetu a mi smo se branili

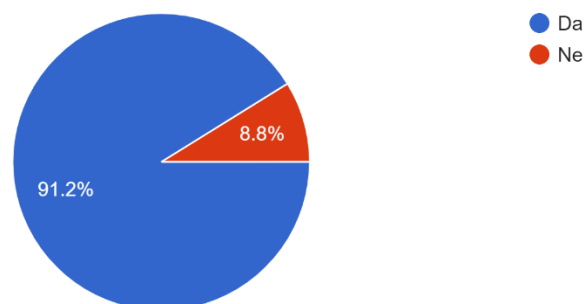
- Obezvrijeđivanje Hrvatskih branitelja
- veterani SAD-a su bili okupatori na tuđim teritorijima za potrebe dokazivanja državne moći, a mi smo branili svoje(ja osobno budala jer mi se ne priznaje status hrvi-a i broje mi se provedeni dani na ratištu, netko se boji istine.
- Mi smo branili našu Hrvatsku od velikosrpske agresije i JNA, a Amerika je uvijek bila okupator.

Druga sekcija ankete sastoji se od pitanja vezanih za mišljenje branitelja vezano za javno mnijenje o komunikaciji branitelja s donositeljima odluka:

6. Branitelji su iznijeli stavove vezano za mogućnost daljnjeg doprinosa braniteljske populacije u društvu:

Smatrate li da branitelji i dalje mogu doprinositi razvoju društva s obzirom na dob braniteljske populacije ?

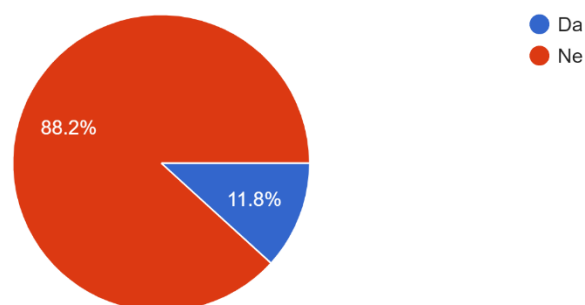
34 responses

7. U sedmom pitanju branitelji su iznijeli stavove o prihvaćanju društva za uključivanje branitelja u donošenje političkih odluka:

Smatrate li da društvo prihvaća uključivanje branitelja u donošenje političkih odluka ?

34 responses

8. U posljednjem pitanju ankete branitelji su iznijeli mišljenja, komentare i stavove vezane za temu u opisnom obliku (odgovori nisu uređivani ni oblikovani već se navode doslovno radi potrebe kasnije detaljne analize odgovora u završnome dokumentu):
- Samo branitelji su živi svjedoci koji mogu sačuvati istinu o Domovinskom ratu. Na istini se gradi budućnost. Znanstvenici trebaju raditi s braniteljskom populacijom kako bi donjeli zajednički zaključak a ne proučavati druge vojske kako bi njihove lekcije primijenili na braniteljsku populaciju.
 - Iskustva, radni potencijal branitelja je golem.
 - Gotovo sva pogrešno postavljena pitanja.
 - 1. Zašto se Njemačka ekonomski oporavila 30 god. iza osvajačkog rata a Hrvatska ne, iako nikom nije plaćala ratnu oštetu?
2. Zašto imamo više od 500 000 branitelja iako je svakom jasno da je u obranbenom ratu sudjelovalo polovica navedenog?
3. Zašto mobilizirani vojnici imaju mirovine veće od djelatnika u gardijskim postrojbama iako mnogi nisu ni sudjelovali u obrani RH a kamoli vidjeli četnika?
4. Zašto djeca istinskih branitelja ne mogu dobiti posao u Javnim ustanovama već se krši zakon o Hr. braniteljima?
5. Zašto je Hrvatska opljačkana kao malo koja država?
Još puno sličnih pitanja kojih smo svi svjesni ali ih nitko ne želi postaviti.
 - Smatram da su hrvatski branitelji marginalizirani u Hrvatskoj, npr. ja nikada nisam pozvan na sistematski liječnički pregled iako sam od obavijesti da ću biti pozvan dva puta operiran od karcinoma štitnjače a prošle godine sam imao infarkt i ugrađena su mi 4 bajpasa. Bio sam časnik HV-e i imam 1800 dana borbenog sektora. Brinem se o bolesnoj supruzi i kćeri koja ima epilepsiju. U ratu sam izgubio mladost i zdravlje a sad se osjećam nesretno, bolesno i bezvrjedno.
 - Prava branitelja koriste najčešće u većini oni koji su bliže jaslama nemaju svoje Ja.
 - Potrebno je što više običnih branitelja uključiti u istraživanja ove vrste kako bi se dobila cjelovita i istinita slika o braniteljskoj populaciji.
 - Bojim se da je kasno za radikalne promjene u percepciji korisnosti braniteljske populacije, a i sama braniteljska populacija je već relativno stara, podosta somatski i psihički bolesna ..
 - Potrebno je skrb o braniteljima podići na višu razinu i raditi što više programa kroz koje bi se pomoglo izravno braniteljima.
 - vrijeme je za pravu reviziju statusa branitelja i definicije branitelj
 - Branitelji bi trebali biti potpuno apolitična skupina. Individualno članstvo branitelja u strankama ne bi smjelo imati utjecaja na eventualna ostvarivanja većih prava pojedinaca.

Za više informacija o korisniku:
Zbor udruga veterana hrvatskih gardijskih postrojbi, Avenija Dubrava 220,
10 000 Zagreb, 091/883-4176,
www.zuvhgp.hr, zuvhgp@gmail.com

Za više informacija o EU fondovima:
www.strukturnifondovi.hr
www.esf.hr